

Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar
Doktori Iskola

dr. Miskolczi Barna

Az európai büntetőjog alternatív értelmezése

A doktori értekezés tézisei

Témavezető:

Prof. Dr. Gál István László
tanszékvezető egyetemi tanár

Pécs

2018.

Problémafelvetés, a kutatás célkitűzései

Mi a baj az európai büntetőjoggal, mi a baj az Európai Ügyészséggel? Valóban csak néhány tagállam túlzott föderalista törekvése, néhány túlbuzgó, fantasztá jogtudós, és szélsőségesen uniópárti értelmiségi valóságtól elrugaskodott vágyálma volna? Vagy ellenkezőleg: néhány tagállam szűklátókörűsége, néhány középkori gondolkodású büntetőjogász makacssága akadályozza egy nagyszerű ötlet megvalósulását? Akárhogy is, az európai büntetőjoggal valami baj biztosan van. Hogyan lehet a büntetőjog - egy évezredes jogág - ennyire megosztó? Láttunk persze parázs vitákat például a halálbüntetés körül, és időről időre a viták napirendjén vannak más büntetőjogi jellegű kérdések is, de az európai büntetőjog ügye agyagba ragadt kocsiként kecmeggett előre. Mi lehet ennek az oka? Számtalan könyv, cikk, vita és előadás szólt és szól mind az erősebb büntetőjogi integráció mellett, mind pedig ellene. Csak éppen arra nem kapunk választ, hogy miért kell egyáltalán akár *pro*, akár *contra* érvelni. Amennyiben ugyanis egyértelműen rossz volna az integráció gondolata ezen a területen, úgy el kellene vetni azt, amennyiben pedig egyértelműen jó, úgy ki kellene teljesíteni az integrációt e területen is. Mégsem ez történik: az egyes országokon belül is megosztott a jogi szakma és a tudomány, európai uniós szinten pedig a tagállamok véleménye annyira különböző, hogy például az Európai Ügyészséget illetően a közösség ketté is szakadt „résztvevő” és „kimaradó” tagállamokra, ezzel tesztelve az elsődleges uniós jog biztosította megerősített együttműködés intézményét.

Jogi és szakmai oka van a szorosabb büntetőjogi integráció iránti igénynek és ugyanilyen oka van az ettől való idegenkedésnek is, ezért ez a terület a jogtudomány eszközeivel kutatható. Értekezésemben annak eredtem a nyomába, hogy miért torpant meg az EU integrációjának fejlődése a büntetőjog előtt. Mi lehet az az akadály, ami épp a büntetőjogot teszi a tagállami és az uniós jog harmonikus együtt-létezésének rendszerén némiképp „kívülálló” jogággá, nem teljes, de mindig érezhető inkompatibilitásban tartva azt.

Azt jól tudjuk, mert számtalanszor hallottuk, hogy „a büntetőjog a nemzeti szuverenitás utolsó bástyája” de ha csak innen, a szuverenitás felől közelítjük meg a kérdést, akkor elképzelhető, hogy tévútra jutunk. Sok „bástya” elesett, sok áll még, de vajon egy jogág működőképessége valóban csak attól függ, hogy a „bástyája” szuverén talajon áll-e?

Értekezésem abból az alapvetésből indul ki, hogy az európai büntetőjogot körülölelő viták (nem csak az Európai Ügyészség vitái, de alapvető fogalmi viták is) egyfajta anomáliára mutatnak rá. Ez az anomália abból fakad, hogy az európai büntetőjogot (annak a

legszűkebben vett értelmében) eleddig úgy képzeltük el, hogy – von Clausewitz mondását kissé átalakítva – az „*a nemzeti büntetőjog folytatása uniós eszközökkel*”. Az Európai Unió azonban Max Weber-i értelemben nem szuverén állam, nincsenek állami ambíciói, főbb céljai sem az állami létehez kötöttek, hanem a gazdasági és egyéb jellegű integráció létrehozásához és fenntartásához. Miért gondoljuk, hogy a tagállami jog – ami a nemzeti célok elérésének az eszköze – ugyanazt jelenti és ugyanúgy fog „működni”, mint az európai uniós jog – ami pedig az EU céljainak az eszköze? Más jogágak esetében a különbség jól detektálható. Létezik uniós „párja” sok nemzeti jogágnak, például van nemzeti és uniós versenyjog, nemzeti és uniós agrárjog, kereskedelmi jog, stb. Csakhogy amíg semmiféle gondot nem okoz elfogadni azt, hogy a nemzeti versenyjognak, agrárjognak, stb., *teljesen más a feladata és a célja, mint az uniós versenyjognak, agrárjognak, stb.*, a büntetőjogi gondolkodás nem engedi ki a markából a tagállami szinten már jól megszokott fogalmakat, célokat.

Az értekezés az európai büntetőjog „hagyományos” büntetőjogi megközelítése mellett kísérletet tesz a kérdés „másik oldalról”, az európai uniós jog felől való megközelítésére is, hátha az EU céljainak azonosításával jobban feltárható, mi is lenne az európai büntetőjog valódi feladata. Vagyis: az eddigi megközelítés mellett (ami mindig a büntetőjog európai uniós vonatkozásait vizsgálta) új irányból (az európai uniós jog büntetőjogi vonatkozásai felől) is szemügyre veszi a kérdést.

E megközelítés premisszája az, hogy az Európai Unió – az utóbbi évek eseményei, fejlődése ellenére – mégis csak egy gazdasági *alapú* unió. A fentebb írtak szerint célja a gazdasági integráció fenntartása, minden egyéb célját azért képes elérni, mert a gazdasági integráció létezik.

Az integráció képes volt egy addig elképzelhetetlennek hitt eredményt elérni: olyan szintre tudta csökkenteni a népek között kétségkívül és letagadhatatlanul meglévő bizalmatlanságot, hogy a tagjai közt a történelemben addig példátlan módon, hosszú ideje nem tört ki háború. Ez volt az „alapító atyák” eredeti szándéka. Ők ráleltek az ehhez vezető útra is, arra, ami az érdekközponjú társadalomban az egyetlen út, mert a kincstárak, bankszámlák és zsebek világán vezet keresztül: a gazdasági integrációra. Európa ekkor már túl volt azon, hogy ideológiáktól várja a békét, a béke csak akkor válhatott valósággá, ha az országoknak és a gazdasági szereplőknek az *megéri*. Innentől kezdve az európai közösség állandó harcot folytat az egység *fennmaradásáért*. A politikai integráció egyszerűen nem tud megállni a saját lábán, így ahol valami hibát követ el, és a szétesés réme felmerül, a gazdasági integráció az egyetlen erő, ami képes összetartani az Uniót.

Francis Arthur Cockfield, az első Delors-Bizottság brit alelnöke, belső piaci biztos, a következőket mondta: „*A Közösség folyvást előre felé halad, és soha nem hátra... Lehet, hogy időnként a fejlődés lelassul, sőt, úgy tűnhet, meg is áll. Ám idővel a fejlődés mindig újra beindul.*”¹ Szép, majdnem hogy látnoki szavak. Milyen kár, hogy Lord Cockfield országa, e gondolattal együtt, éppen most távozik az Európai Unióból. Talán mégis jobban kellene vigyázni a gazdasági integrációra, és nem hagyni, hogy az idő előtti politikai integráció ekkora repedéseket támasszon?

Ahogy az évek során az integráció mélyült, egyre több területre terjedt ki. Ezzel együtt a büntetőjog-tudomány felfedezte, hogy ennek az integrációnak a büntetőjog szempontjából is számos kutatni- és művelni való területe van. A büntetőjog területén végbement európai integráció kutatása és eredményeinek a gyakorlatban történő alkalmazása azonban úgy tűnik, mintha elengedte volna egymás kezét, aminek a következménye az lett, hogy ezek az eredmények Európa-szerte a tagállami kodifikációkban, majd az annak nyomán kibontakozó bírósági és ügyészségi gyakorlatban néha egészen más formát nyernek, mint ami a jogalkotó eredeti szándéka volt. „Az egységesített jog funkcióját kizárólag annak egységes értelmezése esetén töltheti be. E tétel igaz a jogegységesítés valamennyi eredményét illetően: akár annak nemzetközi egyezményekben, mintatörvényekben megtestesülő produktumáról van szó, akár olyan *sui generis* jogrendszeréről, mint az Európai Unió joga.”² Az értelmezés végső soron a tagállami bíró dolga, rá hárul a felelősség, hogy az uniós jogban megtestesülő eredeti jogalkalmazói akaratot érvényre juttassa, mégpedig a belső jog és a közösségi jog alkotta sajátos (és kellőképpen idegen) környezetben. Mindez „*egyfajta kétrendszerű párhuzamos gondolkodásra kényszeríti a nemzeti bírót, adott esetben egészen technikainak tűnő és nem csak tisztán jogi fogalmak esetében is.*”³ Ráadásul mennyivel nehezebb dolga van a tagállami büntetőbírónak (és ügyész, ügyvéd és nyomozó kollégájának), hiszen a büntetőjog „betüremkedése” a közösségi jogba igencsak új keletű jelenség. Az európai integráció büntetőjogi hatásai már akkor is erős gondolkodásra készítették a tagállami jogalkalmazókat, amikor még az egész terület a III. pillér alá tartozott, és tárgya nem terjedt túl az igazságügyi együttműködésen. Soha nem szabad azonban elfelednünk, hogy a tagállami jogalkalmazó azt

¹ READER, Shaun A.: Moving Forward, Never Backwards: Preventing Fraud in the European Union and Defining European Central Bank Independence, 27 Fordham Int'l L.J. 1509, 1568 (2004).1. o.

² VADASZ Vanda: Recenzió Sommsich Réka: Egységes jog – egységes értelmezés? Az uniós jog értelmezése a tagállami bíróságok szintjén c. könyvről. In: Állam- és Jogtudomány, 2017/3. szám, 146. o.

³ SOMMSICH Réka: Egységes jog – egységes értelmezés? Az uniós jog értelmezése a tagállami bíróságok szintjén. Budapest, ELTE Eötvös kiadó, 2016., 7. o.

a jogot értelmezi, amit a nemzeti jog már befogadott.⁴ Ennél fogva a közösségi jog *első értelmezője a magyar jogalkotó, illetve jogszabály-előkészítő kodifikátor*. Neki kell azonosítani a közösségi jog célját, mégpedig pontosan; majd azt hűen át kell ültetnie a nemzeti jogba. A bíró ugyanis a nemzeti jogot fogja értelmezni elsőként.

A büntetőjog kérdésével az európai integráció már viszonylag hamar szembesült, és ha valamit, azt biztosan el lehet mondani róla, hogy *évtizedek óta nem tud mit kezdeni vele. Sem igazán befogadni, sem igazán elengedni nem tudja.*⁵ Egyet azonban az integráció jelenlegi szakaszában biztosan nem tehet: hogy tudomást sem vesz róla.

Ezért a jelen értekezés célja nem az európai büntetőjog fejlődésének a történeti bemutatása, nem is az európai büntetőjog alkotmányos alapjainak bemutatása és elemzése. Nem tárgya az európai büntető igazságszolgáltatás együttműködésének problematikája, az Európai Bíróság esetjoga, vagy az emberi jogi kérdéskör. Az Európai Ügyészség (a továbbiakban: Európai Ügyészség, vagy EPPO), valamint az eljárásjogi kérdések is kívül esnek a tanulmány érdeklődési körén. Nem terjed ki ennek az írásnak az ambíciója arra sem, hogy a szükségesnél nagyobb részletességgel – jogesetekkel – feldolgozza a hatályos magyar Btk.⁶ költségvetési csalás bűncselekményét, mert az inkább egy kommentárba illő téma lenne. (A szerző még azt sem döntötte el, a tényállást megalkotni, vagy megmagyarázni nehezebb – mindkettőben van tapasztalata...) Ezzel szemben megpróbál leásni a gyökerekig, és feltárni, hogy *mi a baj az európai büntetőjoggal*. Ennek keretében megvizsgálja, hogy hogyan ütközött bele egyáltalán az európai integráció a büntetőjogba, miként próbálták a kutatók a büntetőjogot európai keretek között értelmezni, miért nem sikerült egy egységes fogalom kialakítása, illetve a védelem tárgyának helyes azonosítása, milyen problémák keletkeznek ebből (miért nem segít, ha európai közösségi témához nemzeti büntetőjogi gondolkodással közelítünk). A fennálló jogi helyzet e problémáktól terhes, ennek ellenére kötelességünk implementálni a vonatkozó uniós jogot. Ezért ennek az uniós jognak (valamint annak, hogy a meglévő magyar büntetőjogi tényállás implementációja hogyan ment végbe) mélyebb vizsgálata nem kerülhető meg. Végül egy megoldási javaslatot is felvázol, jól tudván, hogy az integráció ezen

⁴ Az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata (a továbbiakban: EUMSZ) a büntetőjog területén irányelvi szabályozást enged (83. cikk, 325. cikk). Az irányelv olyan közösségi jogi aktus, amely az elérendő célok tekintetében kötelezi az érintett tagállamokat, ugyanakkor a cél megvalósításának konkrét formáját, a megfelelő eljárások és eszközök megválasztását, valamint a saját jogrendszerbe való beillesztését átengedi a tagállamoknak, vagyis azokat a nemzeti jogba *implementálni* kell.

⁵ Ezen mit sem változtat az elmúlt év két fontos történése, az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/1371 irányelve (2017. július 5.) az Unió pénzügyi érdekeit érintő csalás ellen büntetőjogi eszközökkel folytatott küzdelemről (a továbbiakban: PIF Irányelv), illetve a Tanács (EU) 2017/1939 rendelete (2017. október 12.) az Európai Ügyészség létrehozására vonatkozó megerősített együttműködés bevezetéséről.

⁶ 2012. évi C. törvény

szakaszában már nincs visszafordulás, pedig nem árt néha visszanyúlni a kezdetekhez, és megvizsgálni, hogy mi az, ami valójában védelemre szorul.

Az értekezés szerkezete

Az értekezés az első részben az európai büntetőjog fogalmának sokszínűségén keresztül mutatja be a probléma lényegét, hogy tudniillik ahhoz, hogy egy (bármilyen) európai büntetőjogi témát tárgyaljunk, először azonosítanunk kell, hogy *melyik* meghatározást vesszük alapul az elemzéshez. Ebből kiderül, hogy mi az elemzés tárgya. Az ugyanis, hogy „európai büntetőjog” és „európai bűncselekmények”, vagy „euróbűncselekmények”, önmagában nem mond semmit. A jelen értekezés bemutatja, hogy miért a legszorosabban véve „közösségi” büntetőjog-értelmezéssel dolgozik, és hogy miért tartja (eltérve nem csak a téma első nagy kutatóitól, de az uniós döntéshozók álláspontjától is) kizárólag az EU pénzügyi érdeke elleni csalásokat az igazi „euróbűncselekménynek”.

Az uniós értelemben vett csalást két megközelítés alapján vizsgáltam. A fogalmi alapvetések utáni részben elsőként a „*hagyományos*” európai büntetőjogi megközelítést elemzem, ami mentén jelenleg a büntetőjogi integráció halad. Ennek a kiindulópontja az EU pénzügyi érdekeinek a költségvetést sértő csalások elleni védelme, eredménye pedig a PIF Irányelv és az Európai Ügyészség (EPPO). A másik megközelítés, amit a legtalálékosabban talán „*integrációs büntetőjog*”-nak⁷ lehet nevezni, abból a felismerésből keletkezett, hogy a „hagyományos” európai büntetőjog nem képes választ adni számos alapvető kérdésre. A következő rész ennek az inkább európai uniós közjogi megközelítésnek az alapján elemzi a csalásokat. Ehhez egy kicsit félre kell tenni a büntetőjogászai gondolkodást, és európai közjogásszá⁸ kell válni, legalább annyira, hogy megértsük, mi is az a kötőerő, ami az EU-t a legtöbb viharon keresztül egyben tartja, vagyis a *belső piaci integráció*; hogyan is kerülhet ez veszélybe, miért és hogyan kell megvédeni. Ezt az európai versenyjog logikáján keresztül lehet a legvilágosabban bemutatni (bár lehetne az európai kereskedelmi jogon, agrárjogon, stb. keresztül is). Tüzetesen meg kell vizsgálnunk az Európai Unió költségvetését is, mert állítólag ezt kell büntetőjogi eszközökkel megvédeni. Így jutunk egyre közelebb ahhoz, hogy megfogalmazzuk: vajon valóban az EU *pénzügyi* érdekeit kellene védeni? Vajon valóban a költségvetés bűncselekménnyel okozott csorbításában van a veszély, ami ellen küzdeni kell?

⁷ A kifejezés nem tévesztendő össze a „büntetőjogi integráció”-val, ami az európai büntetőjog definiálásához megalkotott gyűjtőfogalom. Ld. I.2.1. pont.

⁸ Érdekes lenne, hogy más eredményt hozna-e, ha egy európai uniós jogász elemezné az uniós jog büntetőjogi vonatkozásait, mint így, hogy egy büntetőjogász vizsgálja azt uniós jogi szemüvegen át.

A kutatás által megfogalmazott, majd bizonyított alapfeltevés az, hogy *a csalással okozott kár nem képes veszélyeztetni az európai integrációt, ezért kell lenni valami más jogi tárgynak, amire a büntetőjogi védelmet irányítani kellene.*

Ezzel szemben az uniós döntéshozók (illetve a tagállamok képviselői, akik a Tanácsot és a Parlamentet alkotják) úgy tűnik, helytelen premisszából indultak ki. Ennek a megváltoztatása nem lehetetlen, de ehhez európai közjogi és belső piaci jogi alapokhoz kell visszanyúlni, és belátni, hogy az EU-nak nem feladata a büntetőjogi védelem anyagi jogi kialakítása és eljárásjogi végrehajtása, feladata ezzel szemben a védelem *azonos szintjének a fenntartása.* Hogy ezt milyen szigorúan vagy következetesen, EPPO-val, vagy EPPO nélkül teszi, az lényegében irreleváns. Az azonosan enyhe büntetőjogi védelem is jobb, mint a tagállamonként eltérően szigorú. A PIF Irányelv jelenleg nem hordozza az azonos szintű védelemhez szükséges kapacitást, ennek ellenére azt be kell fogadni a jogunkba, és meg kell vizsgálni, hogy a tagállami tényállás kompatibilis-e vele. Amennyiben igen, úgy nincs más teendő, mint következetesen végrehajtani azt, illetve várni, hogy a megerősített együttműködéssel létrehozott Európai Ügyészség vajon tágítani fogja a réseket az integráció falán, vagy épp ellenkezőleg: létrehozza azt a centripetális erőteret, ami a jelenleg még kimaradó tagállamokat is a csatlakozás mellé állítja.

A kutatási módszerek

A kutatás forrásai az Európai Unió hatályos joga – és ahol az szükséges volt a megfelelő következtetések levonásához – a már hatályát veszített joganyag is. A joganyag magában foglalja az elsődleges uniós jogot, ami a hatályos jog tekintetében az egyszerűség kedvéért az EUMSZ, de vannak hivatkozások a Montánunió, az ESZAK és az Euratom szerződésekre, vagy az amszterdami, lisszaboni, maastrichti *acquis-ra* külön-külön is. Itt említendő az Európai közösségek pénzügyi érdekeit nemzetközi szerződéssel védeni hivatott nemzetközi szerződés⁹ (a továbbiakban: PIF Egyezmény) is. Másodlagos uniós jogként irányelveket és rendeleteket is vizsgálni kellett, a legnagyobb hangsúllyal a PIF Egyezményt felváltani hivatott PIF Irányelvet¹⁰, továbbá az EU költségvetése, valamint az uniós politikák tárgyában született rendeleteket, irányelveket és határozatokat.

⁹ Egyezmény az Európai Unióról szóló szerződés K.3. cikke alapján, az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek védelméről. Hivatalos Lap C 316 , 27/11/1995 o. 0049 - 0057

¹⁰ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/1371 irányelve (2017. július 5.) az Unió pénzügyi érdekeit érintő csalás ellen büntetőjogi eszközökkel folytatott küzdelemről

Az Európai Unió Bírósága jogeseteit csak a legszükségesebb mértékben tartalmazza a tanulmány, mert azok gátak nélküli felsorolása tanulságos lehet ugyan, de ha nem kifejezetten ez az értekezés tárgya, akkor nagyon elnehezítheti azt.

A kutatás további forrásai a témában született magyar és külföldi tanulmányok, könyvek, értekezések és cikkek. Megnehezítette a kutatást, hogy kifejezetten az integrációs értelemben vett büntetőjoggal, illetve a büntetőjog és más, volt első pilléres közösségi terület összehasonlításával kapcsolatos tanulmány nem nagyon állt rendelkezésre sem a hazai könyvtárakban, sem a legnagyobb büntetőjogi könyvtárral rendelkező Max Planck Institut für ausländisches und internationales Strafrecht-ben. Ezért az összehasonlító módszer nem szakirodalom-alapú. A közjogi, versenyjogi, adójogi vonatkozások forrásanyaga részben az amszterdami IBFD¹¹ könyvtárából származott. A kutatás módszerei között kiemelt helyet foglal el a normatív, és különösen a büntetőjogi részek vonatkozásában a dogmatikai elemzés. A téma sajátosságára (valamint a szerző „előéletére”) tekintettel több alkalommal a kodifikációs megközelítés is tetten érhető, és erre figyelemmel a nyelvtani elemzésnek is több helyet kellett szentelni, de a fő célkitűzés az volt, hogy az EU-s joggal elérni kívánt cél vonatkozásában vizsgáljam a kérdést és a teleologikus elemzést követően a lehető legpontosabb következtetéseket vonjam le. Következtetést azonban csak a kérdések minden szükséges dimenziójának a megvizsgálása után lehet alappal levonni, e dimenziók egyike a történeti dimenzió. Ahol releváns volt, a következtetésekhez történeti elemzést is felhasználtam.

A kutatás eredményeinek összefoglalása

A „hagyományos” európai büntetőjogi megközelítést tekintve fontos volt megvizsgálni – pozitív jogi szempontból – hogy Magyarország büntetőjoga megfelel-e a PIF Irányelv büntető anyagi jogi jogrend kialakítására vonatkozó elvárásainak (természetesen kizárólag az „integrációs bűncselekmény”, vagyis az uniós csalás vonatkozásában). A vizsgálat azt hozta, hogy a magyar jog (vagyis a költségvetési csalás tényállása) általában megfelel az uniós jogszabálynak. A gond tehát nem a nemzeti joggal van, hanem azzal, hogy vajon át akarja-e engedni a tagállam mindazt a büntetőjogi hatáskört az Európai Uniónak, ami a PIF Irányelvből következik. Ennek a tétje ugyanis jelenleg csupán az, hogy egyik, vagy másik büntetendő magatartás tekintetében a tagállami büntetőjog *tartalmazzon* büntető tényállást. Ebben a magyar jog kompatibilis a PIF Irányelvvel. A PIF Irányelvnek való megfelelés tétje

¹¹ International Bureau of Fiscal Documentation

azonban rögtön megnő, ha az Irányelvre, mint az Európai Ügyész anyagi büntetőjogi hatáskörére tekintünk.

Ami az integrációs büntetőjogi megközelítést illeti, a kutatás eredményeképpen lényegében bebizonyosodott, hogy az alapfeltevés helyes volt: *a csalással okozott kár nem képes veszélyeztetni az európai integrációt – függetlenül annak volumenétől*. Legalábbis közvetlenül nem, közvetve pedig olyan mértékben biztosan nem, hogy az büntetőjogi intézkedést előíró joganyag meghozatalára irányuló szükség érzetét keltse az uniós jogalkotóban. Az erre a premisszára felépített kutatás több fontos következtetésre vezetett:

1. nem a csalások büntetőjogi leküzdése lenne a cél. (Arra a tagállami büntetőjogok megfelelőek.)
2. A belső piaci integrációt valójában a csalások elleni védelem eltérő mértéke képes veszélyeztetni.
3. Ezen a büntetőjogi integráció két legújabb vívmánya, a PIF Irányelv és az Európai Ügyézség létrehozatala nem képes segíteni.
4. A megoldás pedig egy helyesen megválasztott jogi tárgy esetében, sokkal szűkebb területen, sokkal mélyebb integráció lenne (a végrehajtásban pedig akár az Európai Ügyézség is közreműködhetne).

Az európai büntetőjog fogalma a hazai szakirodalomban meglehetősen eltérő képet mutat. Szemben hazai büntetőjog-fogalom hiányával, az „európai büntetőjog” olyan kifejezés, aminél az alkotmányos (alapszerződés-beli) egzakt fogalom-meghatározás hiánya első pillantásra rendkívül zavaró. Még csak nem is azért zavaró különösen, mert mind a hazai, mind pedig a külföldi szakirodalomban lépten-nyomon találkozunk az „európai büntetőjog” kifejezéssel. Sokkal inkább azért, mert ez a fogalmi zűrzavar *még mindig* tart. Az európai jogfejlődés léptéke – általában – gyorsabb, mint a tagállami jogfejlődésé,¹² elvárható lenne tehát, hogy legalább az Európai Unió létrejöttétől¹³ számított immár több, mint 20 év alatt a büntetőjog területén is tisztább fogalmak jöjjenek létre. Miért nincsen egységes európai büntetőjog-fogalom? Leginkább talán azért, mert Európa, mint állam nem létezik. A modern büntetőjog feltételezi az állami létet (de legalábbis a közösségi létet, amellyel együtt alakultak ki a büntetőjog kezdeményei). A büntetőjog létének alapfeltétele az, hogy legyen egy meghatározott terület, amelyen élő emberek, vagyis nép fölött egy meghatározott politikai

¹² A jogharmonizációs, implementációs jogalkotás kivételével. Az uniós jogfejlődés gyorsaságát egyébként az adja, hogy számos területen (pl. a volt „első pilléres” területeken) sok jogszabályt kellett meghozni amíg a közös normák kialakultak.

¹³ 1995, Maastrichti Szerződés

szervezet kizárólagos hatalmat gyakorol – vagyis legyen egy *állam*. Mivel Európa és azon belül az Európai Unió e feltételek közül csak kettővel rendelkezik (a területtel és az azon élő emberek sokaságával), de a legfontosabbal, a hatalmat kizárólagosan gyakorló politikai szervezettel nem, ezért esetében államról nem beszélhetünk. Így már érthető, hogy miért *nincs és nem is lehet* egységes európai büntetőjog-fogalom, sőt egységes európai büntetőjog sem. Noha Bárd Károly úgy fogalmaz, hogy „az európai büntetőjog létezésére csak akkor adhatunk igenlő választ, amennyiben a büntetőjog nem kötődik a nemzeti tradíciókhoz, egy ország, egy nép jogi kultúrájához”, ellenkező esetben a harmonizáció vagy az egységesítés eleve kudarcra lesz ítélve,¹⁴ úgy tűnik, sem a harmonizáció, sem pedig az egységesítés nem fog a szó szoros értelmében vett (vagyis a nemzeti büntetőjogokhoz hasonló) európai büntetőjogot eredményezni. Európai büntetőjogról tehát a büntetőjogászok által elfogadott értelemben nem beszélhetünk. Azért születnek mindig újabb, igen figyelemreméltó kísérletek az európai büntetőjog meghatározására, mert *valamiféle*, leginkább a büntetőjoghoz kapcsolható normatömeg mégiscsak létezik, s annak alapján a büntetőjog intézményei működnek. A hazai szakirodalom úgy tűnik, nem kísérletezik többé az egységes európai büntetőjog-fogalom kialakításával, ami a leírtak tükrében sok sikerrel nem is kecsegtet. Ehelyett Békés Ádám nemzetek feletti büntetőjogról beszél, Karsai Krisztina pedig – talán a legtalálóbban – az *európai büntetőjogi integráció* kifejezést használja, amit úgy magyaráz, hogy „maga a kifejezés nem egy adott, körülhatárolt jogterületet ír le, hanem – annak hiányában – azt ragadja meg, ami jelenleg is aktuális kérdés, a folyamatot, a fejlődési irányt”.¹⁵

Egységes fogalmat alkotni tehát csaknem lehetetlen, viszont az, hogy mi tartozik az európai büntetőjog esernyője alá, már sokkal könnyebb kérdés. A legáltalánosabb megközelítés az, ami az Európa Tanács és az Európai Unió által kibocsátott normák között különböztet. Magam nem elsősorban az uniós/nem uniós európai büntetőjog közé tenném az elválasztójelet, hanem az *integrációt segítő büntetőjog* és az *együttműködést segítő büntetőjog* közé. Ez nem megy szembe a sokak által elfogadott nézettel, hogy létezik egy európai büntetőjogi együttműködés-alapú büntetőjog, és ennek kereteit feszegeti, ebből kitörni kíván egy szupranacionális európai büntetőjog, amivel az európai uniós büntetőjog egy meghatározott részét lehet illetni. Ezek közösségi szintű megszervezésére tesz kísérletet a PIF Egyezmény és Jegyzőkönyvei, valamint a PIF Irányelv, továbbá az EPPO-rendelet. A

¹⁴ BÁRD Károly: Az Európai Emberi Jogi Egyezmény szerepe az „európai” büntetőjog kialakításában. In: Büntetőjogi Kodifikáció 2003/3. 5. o.

¹⁵ KARSAI Krisztina: Az európai büntetőjogi integráció alapkérdései. KJK Kerszöv, Budapest, 2004. 67. o.

büntetőjogon belül, kifejezetten a különös részi tényállások tekintetében – a PIF Irányelvben jól látható módon is – megkülönböztethetünk integrációt *közvetlenül* védő büntető tényállásokat (ezek a csalás különböző fajtái), valamint az integrációt *közvetve, a csaláshoz kapcsolódva* védő tényállásokat (pl. pénzmosás, korrupció). Ezek közül azonban csak a csalás az, amely valóban „kívül esik a tagállami jogtárgyvédelem körén”.¹⁶ *Az értekezés az integrációt segítő büntetőjoggal, azon belül is az integrációt közvetlenül védő tényállással, a csalással foglalkozik.*

Tekintve, hogy európai, közösségi szintű büntetőjogról beszélünk, kiemeltük a büntetőjogot évszázados „mátrixából”, és egy új, uniós közjoggal meghatározott paradigmarendszerbe helyeztük, büntetőjogásként mi is kilépve a szokásos „komfortzónánkon”. A legfontosabb tisztázandó kérdés a kiindulóponté: mit védünk ezzel az európai szintű, közösségi büntetőjoggal? Ebben két megközelítés is lehetséges, mivel a kézenfekvősége miatt egyfelől adott a „büntetőjogias” megközelítés, másfelől pedig a bevezetőben is röviden megemlített megközelítés, ami az EU közjogából indul ki.

Az első megközelítés a „*hagyományos*” megközelítés, ezen halad jelenleg az EU büntetőjogi jogfejlődése. Eszerint a büntetőjog célja a csalások megelőzése és az elkövetett csalások egyenlő mértékű megbüntetése. A cél a költségvetésből csalás miatt hiányzó több száz millió, vagy milliárd EUR visszaszerzése, illetve eltűnésének a megakadályozása, mert a költségvetés prudens működése az EU gazdasági, társadalmi és pénzügyi működésének a feltétele.

A második megközelítés az, ami *nem* a nemzeti jog értelmében vett büntetőjogi feladatokat és büntetőjogi célokat kér számon az európai büntetőjogon. Itt a feladat nem a rendezett társadalmi együttélés elősegítése, a cél pedig nem a csalás leküzdése¹⁷ a generális és speciális prevenció által, hanem az Európai Unió integrációjának a megőrzése az integrációból származó előnyök biztosítása érdekében. Az európai büntetőjogi szabályozás nem a költségvetést károsító bűnözés elleni harc eszköze, hanem a nemzeti büntetőjogok minél teljesebb harmonizációja az integráció érdekében. A cél nem a költségvetés károsításának a megakadályozása, hanem annak, hogy a vállalkozások piaci viszonyoktól idegen törvényszerűségek mellett éljenek a szabad letelepedés jogával, így borítva fel a gazdaság és a kereskedelem egyensúlyát. Ez ugyanis az integráció, vagyis az EU-t összetartó erő ellen hat. Nem az EU költségvetését károsító csalások, hanem az azok elleni tagállami reakció azonos módja és szintje a fontos. A költségvetés szerepe mindkét felfogás szerint központi. A

¹⁶ KARSAI Krisztina i. m. 45. o.

¹⁷ KARSAI Krisztina i. m. 49. o

hagyományos megközelítésben az EU költségvetés annak a pénzeszköznek a gazdája, amire a csalások irányulnak, s mivel e pénzeszközök szolgálnak alapul az EU kiegyenlített működéséhez, a védelmükre büntetőjogi eszközöket is be kell vetni. A közösségi megközelítésben ezzel szemben a költségvetés szerepe közvetett, a lényeg az, hogy a bűnözés számára attraktív költségvetés védelme minden államban azonos szintű legyen (és ne csak a közösségi, hanem a *saját* költségvetést károsító bűncselekmények ellen is).

A tanulmány második nagy része a „hagyományos” megközelítésben elemzi a büntetőjog európai uniós szerepét, a harmadik nagy rész a büntetőjogot, mint a gazdasági (belső piaci) integráció fontos eszközét veszi szemügyre, s erre bevezet egy új fogalmat: az „integrációs büntetőjogot”. Mindkét megközelítéshez a költségvetés alapos vizsgálata szükséges.

Az EU fő gazdaságpolitikai célját az EGK-t megalapító Római Szerződés határozta meg (ld. III.1. pont), az ennek alapjául szolgáló konkrét célkitűzést az EUMSZ 26. cikke tartalmazza. Eszerint a Közösség célja a gazdasági fejlődés, a növekedés, a gazdasági teljesítmények minél magasabb szintű konvergenciája, az életszínvonal és életminőség emelése. Ennek érdekében hozza létre *és tartja fenn* az Unió a belső piacot. Az Európai Unió legsikeresebb vívmánya nélkül nem beszélhetnénk politikai integrációról sem, ennél fogva a gazdasági integráció védelme mindenképpen kiemelt szempont. Az Európai Unió gazdaságpolitikai célját megvalósító konkrét célkitűzést, az egységes belső piacot tehát nem elég létrehozni, azt fenn is kell tartani. Az integráció ellen ható két legfontosabb tényező az izoláció és a kétsebességes Európa jelensége.

Vannak olyan (gazdasági, politikai, stb.) törekvések, amelyek a nemzeti piacok elkülönülésének visszaállítását (izoláció) célozzák. A belső piac viszont nem egy statikus állapotú, pusztán formailag egységes piac, azt gazdaságpolitikai szempontból annak dinamikus jellege teszi fontossá, vagyis az, hogy azon a gazdasági erőforrások (termelési tényezők) szabadon áramolhatnak. Ez teszi a négy piaci szabadságot (az áruk, a tőke, a szolgáltatások és a munkaerő) az izoláció elleni küzdelem eszközeivé. A négy piaci szabadság által biztosított egységes belső piac izoláció elleni folyamatos védelme az uniós jog egyik célja és feladata.

A többsebességes Európa (vagy mag-európa, core Europe) abból a felismerésből fakadt, hogy a tagállamok eltérő mértékben igénylik az integrációt. Ez nem feltétlenül és nem minden uniós területen hat az integráció ellen, ezért ebben az esetben nem abszolútnak, hanem relatívnak tarthatjuk a veszélyt. Bár a többsebességes Európa bizonyos tekintetben már ma is

realitás (nem minden tagállam részese a schengeni rendszernek, vagy az eurózónának), mégis az első „igazi” lépés az Európai Ügyészség létrehozása.

Amennyiben az EU pénzügyi érdekeit integrációs érdekeknek tekintjük, akkor *a megerősített együttműködéssel létrehozott* Európai Ügyészséget megoldás helyett veszélyforrásként kell azonosítanunk.

Azt tudjuk, hogy a klasszikus fizika fogalmai és törvényszerűségei sem érvényesülnek mindig azonos módon. Ezek a törvényszerűségek a kvantumfizika – mint más paradigmarendszer - területén új értelmet nyernek. Akármilyen meglepő, ehhez hasonló módon viselkedik a jog is, ha egy *hagyományos* és egy *nem hagyományos* paradigmarendszerben kell működnie. A *hagyományos* paradigmarendszer a tagállam, a *nem hagyományos* pedig az Európai Unió. Az adott jogágaknak – elemzésünk tárgyául a versenyjogot és a büntetőjogot tettük – évszázados (a büntetőjog esetében évezredes) múltja, dogmái, fogalmai, törvényszerűségei és gyakorlata van. Ezek állami kereteken belül alakultak ki, ott is formálódtak, vagyis ezer szállal kötődnek az állami léthez. Amennyiben az új paradigmarendszer mátrixába helyezzük őket, elkezdnek kicsit *másként viselkedni, mint hagyományos közegükben*. A versenyjog funkciója megváltozott, amikor uniós szintre emelkedett, vagyis uniós versenyjoggá „vált”. Ez a funkcióváltozás régóta ismert, alaposan detektált jelenség. A megértése közelebb vihet ahhoz, hogy megértsük, miért viselkedik olyan „furcsán” a büntetőjog az európai uniós közegben, miért van vele annyi „gond”.¹⁸ Miért ilyen nehéz definiálni, és miért van annyi vita akörül, hogy egyik vagy másik intézménye mire is alkalmas, mire is való. Azt a logikát ugyanis, ami a versenyjog területén egyértelmű volt, s amelyet az Európai Bíróság joggyakorlata a versenyjogi döntések¹⁹ révén már igen korán megerősített, a szembeötlő hasonlóságok ellenére az uniós büntetőjog területén még nem vitték végig.

Alapvető problémája az Európai Unió pénzügyi érdekei védelmének, hogy ez elmaradt. Ez vezet ugyanis oda, hogy sem a tagállamok polgárai, sem a szakértők, sem a politikusok nem látják tisztán, *miért kell fellépni közösségi szinten is a szubvenciók és más csalások ellen, ha azokat a tagállami intézményrendszer már amúgy is üldözi?* Ez az az ok, ami miatt sokak számára a pénzügyi érdekek védelmének jogi szabályozása legalábbis ellentmondásosnak tűnik.

¹⁸ „Minél többet beszélünk az Európai Ügyészségről, annál több kérdéssel és annál kevesebb válasszal nézünk szembe” Michéle Coninx, az Eurojust elnöke az Európai Unió Legfőbb Ügyészeinek 5. találkozóján (2012. május 24-26) tartott beszédében.

¹⁹ A legismertebbek: *Walt Wilhelm and others v. Bundeskartellamt* 14/68.; *Farbenfabriken Bayer AG v. Commission* 51/69 (Dystuffs-eset); *United Brands Company and United Brands Continentaal B. V. v. Commission* 27/76; *Grundig - Consten ügy* (ld. később)

A piacgazdaság dinamikáját a versenyjog, míg statikáját a társasági jog adja. Az uniós társasági jog kevésbé kidolgozott jogterület, látszólag az Unió nincs kényszerhelyzetben ilyen jog részletes megalkotására. Ezzel szemben az uniós versenyjog részletes és szofisztikált szabályokkal van jelen az EU-ban, mégpedig az EGK alapításától, 1958-tól kezdődően. Versenyjogi szempontból a belső piac dinamikáját veszélyeztető akadályok a különféle vámok, kontingensek, kvóták, plafonok, szubvenciók, támogatások, a kartellek, a fúziók, stb. Az egységes belső piac létrehozatalával még nem szűnt meg a veszély, ami a termelési tényezők szabad áramlásának állami vagy vállalati szintű akadályozásából fakad. Az egységes belső piacot fenyegető ilyen veszélyek ellen fel kell lépni, ennek a fellépésnek az eszközei – a gazdaságpolitikai premisszára adott jogpolitikai válasz²⁰ - az európai uniós versenyjog jogforrásaiban találhatóak. E szabályok arra szolgálnak, hogy elejét vegyék a nemzeti piacok (újra)izolálódásának, ami önmagában akadályozza a termelési tényezők szabad áramlását, ez pedig korlátozza, vagy lehetetlenné teszi az Unió gazdaságpolitikai céljainak elérését. Mindez – hangsúlyozottan – akkor tartozik az EU versenyjogra, ha a hatások a tagállamok közötti kereskedelemre vonatkoznak. Minden más eset (tehát amikor a piactorzító hatások a nemzeti piacon érvényesülnek) a nemzeti versenyszabályok mozgósítását vonják maguk után. Így tehát a nemzeti versenypolitika és a közösségi versenypolitika nagyban különbözik egymástól: „A tagállamok versenykorlátozások elleni jogának versenypolitikai alapja az a hagyományos szempont, hogy a versenykorlátozási jog védi a verseny *intézményét, szabadságát*, hogy ti. 'legyen' verseny (...) Ezzel szemben a *közösségi versenyjog jogpolitikai alapjául szolgáló versenypolitikai elv az, hogy a tagállamok közötti szabad kereskedelmet*: más szóval a szabad versenyt nem szabad eltorzítani, akadályozni, korlátozni, mert ez akadályozná az egységesített közös piac kialakulását, illetve fennmaradását. *Ennek megfelelően a jogi szabályozás, és az egyes jogesetek középpontjában sem a verseny intézményének, hanem az egységesített közös piac intézményének védelme áll.*”²¹ Vagyis: a versenyjog *alapvető jogági funkciója megváltozott*.

Hogyan változhat meg a jogági funkció a büntetőjog esetében? Hasonlatosan ahhoz, ahogyan a versenyjog esetében megváltozott. Az integrációt védő büntetőjog jogi tárgya szupranacionális jogtárgy, elkövetési tárgya az EU költségvetése, intézményrendszere pedig éppen most kezd igazán szupranacionálissá válni. Az elemzést ezekre a fogalmi elemekre kell kiterjeszteni. Amikor a jogi tárgyat, az elkövetési tárgyat és az intézményrendszert vizsgáljuk,

²⁰ VÖRÖS Imre: i. m. 13. o.

²¹ VÖRÖS Imre: i. m. 15. o.

büntetőjogászként még mindig hajlamosak vagyunk ezek szupranacionális jellegzetességeit a nemzeti jog irányából nézni, ami nem járul hozzá a jobb megértésükhöz. Az igazi kérdés, hogy az EU pénzügyi érdekeit sértő csalások esetében mi a védett jogi tárgy. Ennek megértése világít rá arra, hogy az európai csalások esetében a büntetőjog funkciója valóban módosult (a nemzeti funkcióhoz képest). A jogi tárgy pedig nem más, mint a gazdasági (belső piaci) integráció.

A hazai és a külföldi szakirodalom képviselőitől nem áll távol az az elképzelés, hogy a költségvetés bevételeit és kiadásait érintő károk számolgotása helyett valahol máshol keressék azt az okot, ami az európai büntetőjog iránti igényt életre hívta. Az értekezésben bemutatandó gondolatmenetben tehát nem ez az újdonság, hanem az, hogy *van* olyan bűncselekmény, ami az integrációt veszélyeztetni képes, és *nem* a csalással okozott káron keresztül fejt ki a hatását, hanem azzal, hogy a tagállamok a csalás elleni küzdelemben eltérő védelmi eszközökhöz, eljárásokhoz nyúlnak. Amennyiben így gondolunk a csalásokra, tehát integrációt kikezdő jelenségként, világossá válik, hogy az *integrációt védő* európai büntetőjog elveszíti a nemzeti jogági szabályokkal leírható büntetőjog jellegét, de legalábbis annak egy részét. Az Európai Közösségek, majd az Unió létrejötte jogi szempontból – de különösen a belső piaci jog szempontjából - nagyon sajátos helyzetet teremtett. Tanúi lehetünk, ahogyan a jog különféle területein létrejön egyfajta sajátos „kettőződés”: minden országnak van saját agrárjoga, versenyjoga, stb. Amíg a versenyjog a fúziókkal, kartellekkel, kivételi záradékokkal és más versenyt akadályozó körülményekkel, mint integrációt deterioráló tényezőkkel szemben védi a belső piacot, addig a büntetőjog a csalások következményei, mint ugyanilyen hatások ellen. A „csalások következményei” alatt azonban nem a kárt vagy vagyoni hátrányt kell érteni, hiszen azok nem képesek arra, hogy a belső piac integrációját kikezdzék, hanem a nemzeti jogok eltérő védelmi szintjében rejlő veszélyeket. Így tehát nem osztom azok nézetét, akik a közösségi csalások elleni közös fellépést és az Európai Ügyészség felállítását azért tartják szükségesnek, mert a tagállami védelem „nem elég hatékony”.²² Olyasmit senki nem mond, hogy azért kell EU agrárjog, vagy azért kell uniós versenyjog, mert a tagállami agrárjog vagy versenyjog és annak intézményrendszere nem eléggé „hatékony”. Azért nem, mert ezeknek a jogágaknak a művelői belátták, hogy az uniós szintű szabályozásnak más a feladata, mint a nemzeti agrár- vagy versenyjognak. Így a nemzeti és az uniós szabályozás területén nem jön létre kollízió, mert az uniós joganyag nem „kiegészíti” a

²² Pl. KLIP, André: i. m. 370. o., A hatékonyságot illetően ellenkező véleményen van WIECZOREK, Irene, Ld: The EPPO Draft Regulation Passes the First Subsidiarity Test: An Analysis and Interpretation of the European Commission's Hasty Approach to National Parliaments' Subsidiarity Arguments, 16 German L.J. 1247, 1270 (2015).

nemzeti jogot, és nem is arra való, hogy a nemzeti jog által hagyott jogi réseket „betömködjék” (ez könnyen átfedésekhez, kollíziókhöz vezetne²³), hanem a szabályozás tárgya is teljesen más. Amint az agrárjog és a versenyjog uniós agrárjoggá és versenyjoggá válása feladat-, eszköztár-, és totális paradigmaváltást, ezzel együtt *jogágbeli változást* is hozott, a büntetőjogban ilyen változást még nem láthatunk, de a jogfejlődésnek el kellene jutnia ide.

A csalások az uniós költségvetést apasztják. Az integráció azonban *nem tud veszélybe kerülni kisebb vagy nagyobb költségvetéssel, csak a nemzeti piacok izolációjával*. Ezért aztán *mindegy, mennyi pénz megy a költségvetésbe és mindegy az is, mennyi származik el onnan család célokra*. Ez ugyanis nem integráció ellen ható tényező.

Hogyan lehet az EU integrációs érdekeit hatékonyan védeni büntetőjogi eszközökkel? Az ilyen védelemhez mindenképp azonos anyagi jogi tényállásra lenne szükség, de csak annál a bűncselekménynél, amely alkalmas az integráció megsértésére. Pozitív jogi értelemben „euróbűncselekmények” (eurocrimes) a csalás, és emellett azok a bűncselekmények is, amelyeket a PIF Irányelv „Az Európai Unió pénzügyi érdekeit érintő csalással kapcsolatos bűncselekmények”-ként a II. címben felsorol. Az ezen kritériumok alapján készült bűncselekményi katalógust nem tartom olyannak, amelyik minden elemében veszélyeztetni tudja az EU érdekeit. Ezért nem is tartom indokoltnak valamennyiük büntetőjogi üldözését EU-szintre emelni.²⁴ Azt, hogy melyik az „igazi” euróbűncselekmény, amely valóban képes sérteni az EU érdekeit, s olyan módon sérti, ami *közösségi szintű* büntetőjogi választ igényel, egy teszt segítségével lehet azonosítani. A teszt kérdése tehát: mely bűncselekmény következménye lehet az integráció csökkenése, az izoláció növekedése? Ehhez azt kell megvizsgálni, hogy melyik bűncselekmény révén lesz *más helyzet az egyik országban, mint a másokban*. A válasz nem más, mint hogy kizárólag a csalások lehetnek ilyen bűncselekmények, mert a többi bűncselekmény, ha sérti is az Unió érdekeit (akár a rendelkezésére bocsátott pénz csökkentése által, akár a polgárainak belé vetett bizalma csökkenése révén), komoly integrációs problémát az egész EU-nak nem okozhat. Ha viszont egy országban a csalás elleni védelem szintje alacsonyabb, akkor a belső piaci szabadságok közül a letelepedés szabadságával élve sok cég fog oda „költözni”, tehát a gazdasági erőforrások szintje abban az országban „kórosan” emelkedni fog, mert nem a piaci mechanizmusok, hanem egy jogpolitikai döntés (vagy – ha ez tudatos tervezés eredménye, akkor jog- és gazdaságpolitikai döntés) fogja a gazdasági környezetet kialakítani.

²³ Ilyet is látunk persze, ilyenkor a szubszidiaritás és az arányosság uniós elvei hívhatók segítségül.

²⁴ Ez persze egyelőre még nem következik be, csak az EPPO-val.

Az európai védelem úgy tűnik, célt vett. Amit véd (az EU pénzügyi érdekei) annak közösségi szintű védelemre nincs szüksége (a kár mértéke, a hatékonyság, a polgárok bizalmának, hitének a megrendülése nem teszi indokolttá a közösségi szintű védelmet), ezzel szemben az igazán védelemre szoruló jogi tárgy, a belső piac zavartalan működéséhez fűződő érdek nem hogy védelem nélkül marad, de a problémát az uniós döntéshozó az EPPO *megerősített együttműködés keretében való létrehozásával* még fel is erősíti.

A problémahalmazból való kilábalás most már igen nehéz, és csak akkor lehetséges, ha a büntetőjog területén sem ugyanazt kívánja védeni az EU-s jog, amit a tagállami. El kellene ismerni, hogy a védelem nem az Európai Unió pénzügyi érdekeit, hanem az *Európai Unió integrációhoz fűződő érdekeit* illeti meg, mert ez büntetőjogi szempontból EU-s jogtárgy, az előbbi nem az. Az integrációs tesztet használva azonosítani kell az EU integrációs érdekeit veszélyeztető bűncselekményeket, majd meg kell alkotni az EU integrációs érdekeit sértő bűncselekmény elleni büntetőjogi védelem szabályait. Azoknak azonban nem minimumszabályokat kell tartalmazniuk, hanem élni kell a 325. cikk (4) teljes erejével, és azonos szabályok megalkotását kell előírni. A büntetőjogi szabályozásnak ezen a kifejezetten szűk területén a védelem azonossága nem feltétlenül a leghatékonyabb védelmet jelenti, mert az azonosan rossz védelem is jobb, mint a tagállamonként más-más védelem. Az azonos védelmet minden eszközzel garantálni kell, legyen az akár az együttműködés meglévő intézményeinek jobb kihasználása, vagy az Európai Ügyészség létrehozatala.

A szerzőnek az értekezés témájában megjelent publikációi

A költségvetést károsító bűncselekmények

In: Polt Péter, Miskolczi Barna, Török Tímea, Gasz Péter (szerk.)

A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény nagykommentárja. 1567 p.

Budapest: OPTEN Informatikai Kft., 2016. pp. 1322-1352.

(ISBN:978-615-5122-33-0)

A költségvetést károsító bűncselekmények

In: Polt Péter, Miskolczi Barna, Török Tímea, Gasz Péter (szerk.)

Új Btk. Kommentár.

Budapest: Nemzeti Közszerzési és Tankönyv Kiadó, 2013. pp. 9-44.

Codification of the New Criminal Code: Reasons and Achievements – The New Crime of Budget Fraud

In: Miskolczi Barna, Elek Balázs, Gál István László, Igor Vuletic, Vid Jakulin

International Symposium on Sino-European Economic Criminal Law. 328 p.

Konferencia helye, ideje: Shanghai, Kína, 2014.10.28-2014.11.01. Shanghai: Institute of Law of Shanghai Academy of Social Sciences, pp. 1-5.

Recent changes of Special Criminal Procedure for Priority Cases in Hungary

In: ECUPL - SASS (ed)

ECUPL - SASS (ed) (szerk.)

Comparative Study on Social Governance in Transition Countries: Historical Experience and Ongoing Challenges.. 443 p.

Konferencia helye, ideje: Shanghai, Kína, 2016.12.02-2016.12.04. Shanghai: East China University of Political Science and Law, pp. 17-28.

Az új Be. szabályozási elvei (1)

ÜGYVÉDVILÁG 9:(5) pp. 24-27. (2015)

Kodifikátori gondolatok az új Btk. Különös Részéről de lege lata és de lege ferenda

JOGTUDOMÁNYI KÖZLÖNY 6: pp. 281-291. (2015)

Az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek megsértése, a jogosulatlan gazdasági előny megszerzése és a jogi személyekkel szemben alkalmazható büntetőjogi intézkedések (E-learning tananyag, Magyar Bíróképző Akadémia, 2008.

Mulasztás?: Tűnődés a Btk. 314. §-a (1) bekezdésének b) pontja körül

ÜGYÉSZEK LAPJA 1: pp. 23-38. (2007)